

СПРАВКА

ЗА ОТРАЗЯВАНЕ НА ПОСТЪПИЛИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ ОТ ОБЩЕСТВЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ
по проекта на Постановление на Министерския съвет за изменение на Наредбата за държавните изисквания към съдържанието на основните документи, издавани от висшите училища, приета с ПМС № 215 от 12.08.2004 г.

№	Организация/потребител /вкл. начина на получаване на предложението/	Бележки и предложения	Приети/ неприети	Мотиви
1.	Петър Чочев, електронна поща	<p>1. Мисля че разпоредбата на ПЗР, параграф 6, трябва да отпадне. Както има хиляди дипломи без холограмен стикер преди измененията от 2009г., така и след евентуалното приемане на измененията и отпадането на холограма стикер, отново ще има дипломи без стикери. Параграф 6 от ПЗР поставя в дискриминационно положение лица, които са завършили и чисто технически изчакват да бъдат изготвени стикерите, защото влизайки в сила на измененията на Наредбата, същите тези хора отново ще трябва да чакат изготвянето на стикери защото датата на дипломата им е преди влизането и в сила.</p> <p>2. Най-накрая МОН да измисли нещо смислено! Само не разбрах със самото сканиране и изпращане на дипломите към регистъра по чл. 10, ал. 2, т.3, б. "в" от ЗВО автоматично ли се вписват студентите като завършили ?</p>	<p>1. Не се приема</p> <p>2. Приема се за сведение</p>	Към настоящия момент диплома за висше образование се издава след предоставяне на холограмен стикер на висшето училище предвид разпоредбата на чл. 4а от Наредбата.
2.	Проф. д-р Христо Бонджолов Ректор на Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий“, електронна поща и официално писмо в МОН вх. № 0403-128/20.10.2022 г.	<p>I. Изразяваме подкрепата си към публикуваните за обществено обсъждане предложения за изменения на Наредбата за държавните изисквания към съдържанието на основните документи, издавани от висшите училища (Наредбата) относно отпадане на изискването за поставяне на холограмен стикер на дипломите за завършена ОКС на висше образование. Въвеждането на новите функционалности на Регистъра на всички действащи, прекъснали и завършили студенти и докторанти ще дава възможност за проверка и контрол на провежданото от съответното висше училище</p>	<p>I. Приема се за сведение</p>	

	<p>обучение на конкретен студент чрез съдържащите се в него данни и информация, а по този начин и за удостоверяване истинността на издадената диплома за висше образование. Електронизацията на процесите в системата на висшето образование, свързани с административните дейности на ВУ, предоставя вече събрани данни от административните органи да бъдат използвани за служебно удостоверяване на информацията.</p> <p>II. Считаме, че е необходима промяна и в някои действащи разпоредби, за да може Наредбата да кореспондира със съвременната образователна обстановка.</p> <p>В чл. 4, ал. 2 от действащата Наредба са изброени задължителните реквизити, които съдържа дипломата. В т. 2 са изброени данните, идентифициращи притежателя на дипломата. Съгласно буква „а“ трябва да се вписват: имената, съгласно документ за самоличност, ЕГН (личен или друг идентификационен номер на чужденеца от документа за самоличност), дата и място на раждане (град, село, област, държава), гражданство и буква „б“ – снимка, заверена с печата на висшето училище, и подпис на притежателя. Дипломата за висше образование не попада в кръга от личните документи, които са описани в чл. 1, ал. 5 от Закона за българските лични документи. Тя е документ, удостоверяващ завършената образователно-квалификационна степен, а не самоличността. Считаме, че от задължителните реквизити трябва да отпадне подписа на притежателя, визиран в разпоредбата на чл. 4, ал. 2, буква „б“ от действащата Наредба.</p> <p>III. Във връзка с измененията и допълненията на Наредбата за държавните изисквания към съдържанието на основните документи, издавани от висшите училища, които бяха приети с Постановление № 178 на МС от 15.07.2022 г. и обнародвани в Държавен вестник, бр. 57 от 22.07.2022 г., в сила от 22.07.2022 г., се откриват несъответствия, за които сме на мнение, че трябва да бъдат отстранени:</p> <p>1. В чл. 4, ал. 2, точка 3, буква „и“ от Наредбата като задължителен реквизит в дипломата за висше образование</p>	<p>II. Приема се</p> <p>III. Приема се</p>	<p>Отразено в проекта на акт.</p> <p>Отразено в проекта на акт.</p>
--	---	--	---

отпада серията, но в ал. 3, точка 2, буква „к“ задължителен реквизит в приложението е да се изпише следния текст: „Приложението е невалидно без диплома серия, уникален идентификационен номер ..., и регистрационен номер/.... дата.“.

Предложение: Серия да отпадне от задължителния текст, изписван в приложението към дипломата.

2. В чл. 5, ал. 3, изречение второ от Наредбата в дубликата на дипломата за висше образование се включва следният допълнителен текст: „Дипломата е дубликат на диплома серия, уникален идентификационен номер ..., регистрационен номер ..., издадено от (изписва се името на висшето училище, издало оригиналната диплома)“.

Предложение: Серия да отпадне от задължителния текст, изписван в дубликата на дипломата.

3. В чл. 16, ал. 1 от Наредбата е посочено съдържанието на главната книга. Съгласно точка 1 трябва да се опишат данни за идентификация на висшето училище и на обучаващите се, като в буква „з“ са изброени: серия, уникален идентификационен и регистрационен номер и дата на издаване на дипломата за завършено средно/висше образование, наименование и местонахождение на образователната институция, издала дипломата (за чуждестранните студенти се включва и реквизит: № на удостоверението за признато средно образование).

Предложение: Серия да отпадне или да има пояснение, че се описва, ако е налична в дипломата.

4. В чл. 16, ал. 1, точка 2 от Наредбата трябва да се опишат данни за хода и резултатите от обучението, като в буква „м“ са изброени: серия, уникален идентификационен и регистрационен номер, дата на издадената диплома.

Предложение: Серия да отпадне или да има пояснение, че се описва, ако е налична в дипломата.

Надяваме се направените от нас препоръки и предложения по проекта за изменение и допълнение на Наредбата за държавните изисквания към съдържанието на основните

		документи, издавани от висшите училища да бъдат взети предвид, с оглед на по-доброто систематизиране на Наредбата, синхронизирането ѝ с актуалната обстановка в системата на висшето образование и оптимизиране на процесите по издаване на основните документи от висшите училища.		
3.	проф. д.ик.н. Димитър Канев, заместник-ректор на Варненски свободен университет “Черноризец Храбър” Варна, електронна поща	1. В чл. 1, ал. 4 на Наредбата: Преди “Академичната справка” да се прибави “Студентската (курсантската) книжка,” – Мотиви: Електронният вид на студентската (курсантската) книжка е по-удобен за обучаемите и технически може лесно да се реализира, при условие че главната книга и уверението са електронни. Това е особено необходимо при учебен процес в електронна среда - дистанционна форма на обучение и финални изпитвания в електронна среда за редовна и задочна форма в съответствие с Наредбата за държавните изисквания за организиране на дистанционна форма на обучение във висшите училища. За студенти, намиращи се често на хиляди километри от преподавателите и обучаващите ги институции, изискването за поддържане на хартиен вариант на студентска книжка винаги е било практически неприложимо. Отпадането на хартиения вариант на студентската (курсантската) книжка обикновено среща два контрааргумента. Първият е, че се ограничават изборните права на студентите от редовна форма на обучение, тъй като Изборният кодекс изисква от студентите в редовна форма на обучение да предоставят студентска книжка, ако изберат да гласуват там, където учат. Този аргумент не е основателен, доколкото чл. 241, ал. 1, т. 2 на Изборния кодекс позволява студентското състояние на гласоподавателя да се удостоверява и с “документ, удостоверяващ редовното обучение, подписан от ръководителя на съответното учебно заведение или научна организация”. При бъдещи редакции на Изборния кодекс може да се отчете и възможността изборните комисии да удостоверяват студентския статут чрез Регистъра на действащите студенти. Втори аргумент срещу електронните	1. Не се приема	Предложението не е предмет на акта, подложен на обществено обсъждане и ще бъде обсъдено в следващи изменения на наредбата.

студентски книжки е, че на този етап студентската книжка служи и за ползване на редица услуги, свързани със студентския статут на съответното лице. Това също не е основателно, тъй като във всички тези случаи вместо студентска книжка може да се изисква уверение или да се направи справка в Регистъра на действащите студенти.

2. В текста на Чл. 4, ал. 2, т. 3, буква „и“ като задължителен реквизит на дипломата да се добави „серия на дипломата“. – Мотиви: Вероятно това е технически пропуск, тъй като в дипломното приложение се изисква да се впише серия на дипломата, както и да се впише текста: "Приложението е невалидно без диплома серия...., уникален идентификационен номер.... и регистрационен номер/..... дата". (Чл. 4, ал. 3, т. 2, б. к) Ако в дипломите не се предвижда сериен номер, горните изисквания следва да отпаднат от дипломното приложение.

3. Навсякъде в текста на Наредбата „професионално направление“ да се промени на „детайлна област, съгласно Класификацията на областите на образование и обучение - КОО-2015“. – Мотиви: Наредбата не дефинира термина „професионално направление“, но вероятно се има предвид определението на Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, въведен с ПМС № 125/24.06.2002 г. и последно актуализиран през 2005 г. Този класификатор не дава адекватна и международно сравнима информация за областта и направлението на обучението, тъй като не е обвързан чрез кореспондиращи таблици с международно утвърдените класификатори: Класификация на областите на образование и обучение 2013 (ISCED-F), Международна стандартна класификация на професиите (ISCO-08) и Класификация на областите на науката (FOS). В допълнение няма разработени методически правила за прилагането му, което води до абсурдната ситуация редица програми да се предлагат в няколко професионални направления и при конкурсите за заемане на академични длъжности да няма обективни критерии за оценка дали

2. Приема се

Текстовете на проекта на акт са синхронизирани, като „серия на дипломата“ отпада като изискване.

3. Не се приема

В Наредбата се използва термина „професионално направление“, съобразно Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, въведен с ПМС № 125/24.06.2002 г. и ЗВО.

		<p>желаната от обявилния конкурса област на компетентност съвпада с компетентността на кандидата. Тези проблеми са критични за развитието на висшето образование у нас. Те могат лесно да се разрешат като вместо Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления се използва Класификацията на областите на образование и обучение КОО-2015 на Националния статистически институт. У нас този класификатор е със статут на национална класификация, изготвен е в пълно съответствие с Международната стандартна класификация на образованието и притежава нужните връзки с други класификации. Всички образователни програми в страната вече са класифицирани по КОО-2015 и включването на детайлната област на образование по КОО-2015 в документите, издавани от висшите училища, не би създадо никакви трудности. В дипломата и дипломното приложение следва да присъства коректна и еднозначна информация за същността на обучението, разбираема за случаите на образователна и професионална мобилност в чужбина. Такава информация се дава от детайлната област на образованието, съгласно Класификацията на областите на образование и обучение - КОО-2015, а не от професионалното направление, съгласно Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления.</p>		
4.	<p>Елица Годорова Главен юрисконсулт Технически университет – Варна, електронна поща</p>	<p>ТУ - Варна издава Свидетелства за професионално-квалификационна степен като съгл. чл. 11, ал. 2, т. 3, свидетелствата съдържат: име, презиме и фамилия, ЕГН, дата и място на раждане; Към НАРЕДБА № 15 ОТ 22 ЮЛИ 2019 Г. ЗА СТАТУТА И ПРОФЕСИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ НА УЧИТЕЛИТЕ, ДИРЕКТОРИТЕ И ДРУГИТЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИ СПЕЦИАЛИСТИ има Приложение № 17 към чл. 55, ал. 5 - Свидетелство за професионално-квалификационна степен, в чиито реквизити се включва само дата на раждане, но не и ЕГН. До настоящия момент, издаваните свидетелства от ТУ -</p>	<p>Не се приема</p>	<p>Предложението не е предмет на акта, подложен на обществено обсъждане и ще бъде обсъдено в следващи изменения на наредбата.</p>

		<p>Варна не включваха ЕГН на лицата/съгласно приложението на Наредба № 15/, но считаме че, за да сме в съответствие с Наредбата за държавните изисквания към съдържанието на основните документи, издавани от висшите училища, следва да включим и ЕГН като реквизит.</p> <p>Във връзка с гореизложеното и уеднаквяване на реквизитите на издаваните свидетелства, молим да се подложи на обсъждане и изискването за ЕГН на лицата в свидетелствата за професионално-квалификационна степен.</p>		
5.	ХАРИЗАНОВА, ПОК	<p>Изискването за поставяне на холограмен стикер на дипломите за завършена образователно-квалификационна степен на висше образование следва да отпадне по следните съображения:</p> <p>1. Съгласно чл. 8, т. 7 от ЗВО държавата създава условия за свободно развитие на висшето образование, както и условия за достъп до висше образование, като определя условията за държавно признаване на издаваните от висшите училища у нас и в чужбина дипломи. Разпоредбата на чл. 7, ал. 3 от ЗВО гласи, че дипломите се признават от държавата, когато обучението съответства на държавните изисквания, а съгласно ал. 4 на същата разпоредба на издаваните при условията на ал. 3 дипломи се полага печат с държавния герб. В съответствие с тази разпоредба на ЗВО в чл. 4, ал. 2, т. 1 от Наредбата за държавните изисквания към съдържанието на основните документи (Наредбата), издавани от висшите училища едни от задължителните реквизити, които съдържа дипломата са държавен герб и печат с държавен герб на висшето училище. Поради това и предвид разпоредбата на чл. 15 от ЗНА разпоредбата на чл. 4, ал. 8 от Наредбата противоречи на чл. 7, ал. 3 и ал. 4 от ЗВО.</p> <p>2. Съгласно чл. 4а, ал. 2 от Наредбата МОН извършва проверка за съответствие на проведеното обучение със Закона за висшето образование и с държавните изисквания, а съгласно чл. 45 от Устройствен правилник на Министерството на образованието и науката, дирекция "Висше образование"</p>	<p>1. Приема се за сведение</p> <p>2. Приема се за сведение</p>	

организира и осъществява дейностите, свързани с осигуряване на холограмни стикери в дипломите за завършена образователно-квалификационна степен на висше образование и предоставянето им на висшите училища. Тази разпоредба не е в съответствие с чл. 10 от ЗВО, доколкото съгласно чл. 10, ал. 2, т. 4 от ЗВО министърът на образованието и науката организира признаването на дипломите на лицата, завършили висше образование в чужбина и не разполага с правомощие да организира признаването на дипломи за завършено висше образование в българско висше училище. Наред с това, доколкото съгласно чл. 5, ал. 3 от Закон за администрацията специализираната администрация (каквато е дирекция „Висше образование“) подпомага осъществяването на правомощията на органа на държавна власт, свързани с неговата компетентност, то предвид правомощията на министъра на образованието и науката, съгласно чл. 10 от ЗВО, дирекция „Висше образование“ няма компетентност извършва проверка за съответствие на проведеното обучение със Закона за висшето образование и с държавните изисквания.

3. Съгласно чл. 80 от ЗВО висшите училища нямат право да провеждат обучение по специалности от неакредитирани професионални направления и неакредитираните специалности от регулираните професии и да издават на завършилите ги лица дипломи по смисъла на чл. 7, ал. 3. В този смисъл, когато висше училище е провело обучение по акредитирана специалност, то същото има право да издава диплома за завършено висше образование при изпълнение на държавните изисквания, регламентирани с наредбите за държавните изисквания за придобиване на висше образование по специалности (отделен е въпроса дали държавните изисквания следва да се регламентират с наредба, предвид Решение № 11/05.10.2010 г. на Конституционен съд на РБ по к. д. № 13/2010 г.). Преценката за това, дали висшето училище провежда обучение в съответствие със ЗВО и държавните изисквания, принадлежи на Националната агенция за оценяване и акредитация (чл. 75 и сл. от ЗВО). Друг документ

3. Приема се за сведение

или административен акт, с който се признава дипломата не е регламентиран от ЗВО. Вменената с чл. 4а, ал. 2 от Наредбата дейност на Министерството на образованието и науката да извършва проверка за съответствие на проведеното обучение със Закона за висшето образование и с държавните изисквания води до дублиране на дейности, още повече че в състава на Националната агенция за оценяване и акредитация влизат двама представители на МОН (чл. 86, ал. 1, т. 3 от ЗВО). Наред с това дейностите на МОН, свързани с извършване на проверка за съответствие на проведеното обучение със Закона за висшето образование и с държавните изисквания, съгласно чл. 4а от Наредбата, води до засягане на независимостта на Националната агенция за оценяване и акредитация.

4. С отмяната на чл. 4, ал. 8 от Наредбата ще се ограничи възможността за административен произвол от страна на МОН, значително ще се намали времето за получаване на диплома за завършено висше образование по акредитирана специалност от акредитирано висше училище; ще се преодолее липсата на ефективно правно средство за защита на дипломантите в случаите, при които издаването на холограмния стикер за дипломата е извън регламентирания понастоящем в Наредбата едномесечен срок; ще се преодолее прехвърлянето на отговорността за забавянето при издаването на холограмните стикери от МОН към висшите училища, а и към дипломантите; ще се избегне ограничаването на закрепените в чл. 48 от КРБ право на труд, избор на професия и място на работа и забавянето във времето на правото на дипломантите да упражняват свободно избрана или приета професия, съгласно чл. 15 от Хартата на основните права на Европейския съюз; ще се избегнат случаите, при които едно лице е положило успешно изпит за правоспособност преди да е издаден холограмен стикер за дипломата за завършено висше образование, с други думи – лицето да има правоспособност да упражнява регулирана професия, без да има държавно призната диплома.

6.	Dessitata, ПОК	<p>Съгласно чл.4а, ал.2 от Наредбата, МОН извършва проверка за съответствие на проведеното обучение със Закона за висшето образование и с държавните изисквания, а съгласно чл.45 от Устройствен правилник на МОН, дирекция "Висше образование" организира и осъществява дейностите, свързани с осигуряване на холограмни стикери в дипломите за завършена образователно-квалификационна степен на висше образование и предоставянето им на висшите училища. Тази разпоредба НЕ Е в съответствие с чл.10 от ЗВО, доколкото, съгласно чл.10, ал.2, т.4 от ЗВО министърът на образованието и науката организира признаването на дипломите на лицата, завършили висше образование в чужбина и не разполага с правомощие да организира признаването на дипломи за завършено висше образование в българско ВУЗ. Доколкото чл.5, ал. 3 от Закон за администрацията, специализираната администрация, каквато е дирекция "Висше образование", подпомага осъществяването на правомощията на органа на държавната власт, свързани с компетентността му, имайки предвид правомощията на министъра на образованието и науката, съгласно разпоредбата на чл.10 от ЗВО, дирекция "Висше образование" няма компетентност да извършва проверки за съответствие на проведеното обучение със ЗВО и ДИ.</p>	Приема се за сведение	
7.	Съвет на ректорите на ВУ, електронна система за документооборота на МОН	<p>Исторически функцията на холограмните стикери на дипломите за висше образование и нуждата от въвеждането им бяха обусловени от необходимостта за гарантиране истинността на дипломите като официални удостоверителни документи, отразяващи завършването на определена образователна степен. Процесите на електронизация и дигитализация; създаването на регистри в НАЦИД, които могат много по-успешно да обслужват осъществяването на справки и проверки на действителността и истинността на определен хартиен документ, какъвто е дипломата за завършено висше образование, до голяма степен гарантират автентичността на дипломите на завършващите студенти и</p>	Приема се за сведение	

докторанти. С течение на времето, процедурата по издаване на стикери за дипломите от страна на МОН неофициално се е трансформирала от процедура по верификация на истинността на документа в процедура по проверка на изпълнение на изискванията по повод проведеното от съответното висше училище обучение - процес, който е приключил, и в който министерството не с участвало, но в същото време следва да „узакони”, чрез издаването на стикер. За издаването на стикер от висшите училища се изискват документи, за които няма сигурност, че са истински и че не да изготвени след приключване на обучението, защото са изискани от МОН, за да бъде издаден такъв. Това обаче вече е процедура по проверка не на автентичността на документа, а на истинността на отразените в него обстоятелства — осъщественото обучение и взетите изпити, което е нещо принципно различно. В мотивите към Доклада, свързан с предложението изрично е посочено, че в бъдеще регистърът на всички действащи, прекъснали и завършили студенти и докторанти по чл. 10, ал.2, т. 3, буква „в” от ЗВО „ще се превърне в достатъчно надежден инструмент за проверка и контрол на провежданото от съответното висше училище обучение на конкретен студент чрез съдържащите се в него данни и информация, а по този начин и на истинността на издадената диплома”.

Въпреки че в хода на действието на актуалния текст на Наредбата исторически МОН е излязло извън рамките на буквално тълкуваните си законодателни правомощия и чрез издаването на стикерите понастоящем осъществява проверка не единствено от формална страна, а по същество на процеса на осъществяването обучение от страна на висшите училища от тази му дейност е налице и положителен ефект.

При липсата на адекватна правна рамка, гарантираща ефективността на акредитационните процедури и след акредитационния контрол, осъществяван според ЗВО от НАОА, където систематично би следвало да се осъществява подобен контрол, намесата на държавата през годините е способствала да се предотвратят груби нарушения и

злоупотреби от страна на некоректни образователни институции, а по този начин е бил защитаван и обществения интерес.

Считаме, че удачно законодателно решение би било и отпадането на изискването за наличието на реквизита в дипломите „подпис на студента”, формулирано в чл. 4, ал.2, т.2, б.,б” на нормативния акт. Мотивите ни в този смисъл са свързани с големите административни затруднения, които висшите училища срещат в процеса по осигуряването на саморъчен подпис на завършилите студенти.

С демографските тенденции и процесите по намаляване на броя на студентите много висши училища биха били изкушени да предлагат формално обучение, при което правилата за неговата продължителност и контрол върху получените знания биха били нарушени. Това би представлявало своеобразен дъмпинг на образователния пазар и би рефлектирало върху коректните университети, които спазват изискванията за качество и стриктно действат в съответствие с разпоредбите на закона. В този смисъл намираме възможността за запазване на контрола от страна на държавата в лицето на МОН и НАЦИД за разумна мярка. Подобна възможност би следвало да бъде предвидена в текстовете на Наредбата, а в случаи на нужда от законодателни изменения да бъде включена в обхвата на бъдещи промени в Закона за висшето образование. Съветът на Ректорите е готов да участва в обсъждането на подобна идея, необходима най-вече с оглед защитата на интересът на обществото и повишаване на качеството на предлаганото обучение от родните висши училища.

В законодателството не е предвиден надежден механизъм за санкциониране на висши училища, провели обучение, което не съответства на държавните изисквания. По наше мнение, подобни правила би следвало да бъдат включени като основен елемент на критериите за акредитация и следакредитационен контрол.

Приема се

Приема се по принцип

Приема се по принцип

	<p>Считаме, че влизането в сила на измененията в Наредбата следва да бъде отложено до началото на учебната 2023/2024 година с оглед обстоятелството, че настоящата академична учебна година вече е започнала и прилагането на общите правила за влизане в сила на нормативните актове би създадо неудобства и неясноти относно прилагането спрямо процедурите по издаване на дипломите на вече завършилите студенти.</p>	<p>Приема се частично</p>	<p>Проектът на акт е допълнен с текст относно влизането в сила, като е съобразно въвеждането на новия регистър в действие и синхронизирането на данните в него.</p>
--	--	----------------------------------	---